

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ЕТИКА ДЕРЖАВНОГО
СЛУЖБОВЦЯ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Код і найменування спеціальності	281 Публічне управління та адміністрування
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма Місцеве самоврядування
Курс, семестр	3 курс, 6 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю	Кількість кредитів – 4,5; Загальна кількість годин – 135, із яких: <i>лекцій</i> – 32 годин, <i>практичних занять</i> – 14 годин. Форма семестрового контролю – <i>залік</i> .
Мова (и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій, кафедра економіки та публічного управління
Контактні дані розробника(ів)	 Шупта Ірина Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри <i>Контакти:</i> ауд. 494 (навчальний корпус № 4); <i>e-mail:</i> iryna.shupta@pdau.edu.ua <i>сторінка викладача на сайті ПДАУ:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/shupta-iryna-mykolayivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	<i>Перелік дисциплін, що передують її вивченню:</i> «Етика та естетика», «Історія української культури», «Конфліктологія», «Публічне управління», «Самоменеджмент», «Філософія».
Компетентності	Загальні: ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК6. Здатність працювати в команді. ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Фахові: ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів. ФК3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки. ФК13. Здатність до налагодження співпраці територіальних громад.

Програмні результати навчання / Результати навчання	ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства. ПРН4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей у поєднанні з низкою соціальних навичок, а саме : – вміння працювати в команді; – комунікативні навички (активне слухання, вміння вести діалог, виступати публічно, довести свою думку тощо) – критичне мислення (здатність аналізувати ситуацію, що склалася, робити корисні висновки та змінювати поведінку відповідно до цього); – активна позиція та лідерство; – креативність; – організованість; – відповідальність і дисциплінованість. – розвинений емоційний інтелект (EQ, EI) – здатність людини розуміти як свої емоції, так і емоції оточення, адекватно реагувати на них та керувати ними, емпатійність.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Формування науково-методологічних, світоглядно-професійних знань і теоретико-практичних навичок здобувачів вищої освіти у сфері етики державного службовця; ознайомлення з системою загальнотеоретичних та практично-орієнтованих знань, вмінь і навичок; опосередкування управлінської діяльності, з її властивостями, змістом, формами та сферами здійснення до проблем сьогодення тощо.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Професійна етика : специфіка, проблематика, місце в системі етичного знання Тема 2. Місія, основні принципи та норми етики державного службовця Тема 3. Особистість державного службовця : професійно-етичні аспекти Тема 4. Етичні засади взаємовідносин державних службовців і громадян Тема 5. Конфлікти інтересів на державній службі : етичні аспекти Тема 6. Взаємовідносини у колективі державних управлінців Тема 7. Діловий та службовий етикет у державному управлінні Тема 8. Інституційні механізми підтримки етики державного службовця	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
<i>словесні</i> (МН 1 – лекція, бесіда, розповідь-пояснення, бесіда), <i>наочні</i> (МН 2 – ілюстрування); <i>практичні</i> (МН 3 – вправи, практичні роботи, роботи з навчально-методичною літературою); <i>дедуктивний</i> (НМЛ 2), <i>аналітичний</i> (НМЛ 4), <i>порівняння</i> (НМЛ 6), <i>узагальнення</i> (НМЛ 7), <i>конкретизація</i> (НМЛ 8), <i>виокремлення основного</i> (НМЛ 9); <i>проблемно-пошуковий</i> (МНМ 3); МНМ 4 (активний пошук пізнавальних завдань на основі евристичних програм і вказівок), методи самостійної роботи (МНСР 1 – завдання самостійної роботи), робота під керівництвом викладача (МНСР 2 – самостійна робота, виконання практичних завдань); <i>методи формування пізнавальних інтересів</i> (МСМ 1 – навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації); <i>методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності</i> (МСМ 2 – роз'яснення мети навчального предмета, висування вимог до вивчення предмета, заохочення і покарання, оперативний контроль, вказування на недоліки, зауваження); <i>бінарні методи</i> (МНІ 1 – словесно-інформаційний, словесно-проблемний, наочно-практичний); <i>інтерактивні</i> (МНІ 3 – дискусії, проектування професійних ситуацій, командні конкурси та змагання).	

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала оцінювання результатів навчання	Наведені в додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
– щодо термінів виконання та перескладання	здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання.
– щодо академічн ої доброчесності	виконані завдання здобувачами вищої освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час практичних занять заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Нормативно-правові акти стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці «Академічна доброчесність» сайту ПДАУ (https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist).
– щодо відвідування занять	не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти мають приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, з використанням електронної пошти або системи дистанційного навчання LMS Moodle.
– щодо зарахування результатів неформальної / неформальної освіти	Здобувачі вищої освіти мають право на перезарахування результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти ПДАУ. Пропоновані онлайн ресурси наведені в розділі силабусу «Рекомендовані джерела інформації».
– щодо оскарження результатів оцінювання	Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора інституту. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Василевська Т. Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів : навч.-метод. посіб. К.: НАДУ, 2013. 76 с.
2. Василевська Т.Е. Саламатов В.О., Марушевський Г.Б. Етика державного управління: підручник; за заг. ред. Т. Е. Василевської. К. : НАДУ, 2015. 204 с. URL: <http://surl.li/iaubs>. (дата звернення: 15.08.2023).
3. Василевська Т. Е. Особистісні виміри етики державного службовця: моногр. К.: НАДУ, 2008. 336 с.
4. Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця : Наказ Голодержслужби України від 05.08.2016 № 158 (Зареєстровано в Мініст. України 31 серпня 2016 р. за № 1203/29. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>. (дата звернення: 15.08.2025).
5. Рудакевич М. І. Професійна етика державних службовців : теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління. URL: <http://www.twirpx.com/file/1960706/>. (дата звернення: 15.08.2025).

Допоміжні

1. Балатан В.П., Гуцаленко Л.В., Здирко Н.Г. Професійна етика: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2019. 252 с. URL: <http://surl.li/mqchk>. (дата звернення: 15.08.2025).
2. Добросовісність та етика в публічній сфері. Модуль 13. URL: <http://surl.li/lpsjv>. (дата звернення: 15.08.2025).
3. Європейський кодекс поведінки для всіх осіб, які залучені до місцевого та регіонального врядування. URL: <https://rm.coe.int/168071b2e5>. (дата звернення: 15.08.2025).
4. Когут А., Савчук О. Етичне та правове регулювання поведінки парламентарів: міжнародний досвід та пропозиції для України (Policy Paper). URL: <http://surl.li/mqctq> (дата звернення: 15.08.2025).
5. Лаврецький Р., Мовчан І., М'якуш І. П. Професійна етика та етикет працівника ДСНС України: навч. посіб. Видання 3-тє, доповнене і перероблене. Львів: СПОЛОМ, 2013. 230 с. URL: <https://ru.calameo.com/books/00358191376d0fd3a9cca>. (дата звернення: 15.08.2025).
4. Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків: навчальний посібник. К.: Академидав, 2007. 240 с. URL: https://pidru4niki.com/1584072031204/kulturologiya/kultura_mizhosobistisnih_stosunkiv. (дата звернення: 15.08.2025).
5. Сердюк О. І., Мирна О. В., Шупта І. М. Місце доброчесності в моделі державних службовців та системі цінностей особистості при запобігання корупції. Електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток». № 3, 2018. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1209>. (дата звернення : 01.10.2025).
16. Панченко В.І. Прикладна етика: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2012. 392 с. URL: <http://surl.li/mqdhj> (дата звернення 15.08.2025).

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Антикорупційні програми органів влади. Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua>. (дата звернення: 15.08.2025).
2. Держслужбовець: спеціалізоване видання для працівників органів державної та судової влади, а також орієнтовано на органи місцевого самоврядування. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ds/about/>. (дата звернення: 15.08.2025).
3. Національне агентство України з питань державної служби. Офіційний сайт. URL: <https://nads.gov.ua/>. (дата звернення: 15.08.2025).
4. Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/>. (дата звернення: 15.08.2025).
5. Національне антикорупційне бюро України. Офіційний сайт. URL: <https://nabu.gov.ua/struktura-0>. (дата звернення: 15.08.2025).
6. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>. (дата звернення: 15.08.2025)

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри економіки та публічного управління, протокол №11 від 15 грудня 2025 року.

Додаток до силабусу

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	ведення конспекту лекцій	виконання завдань на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи			
			глосарій	презентація		
Тема 1. Професійна етика : специфіка, проблематика, місце в системі етичного знання	2	4	20	20		9
	2					
Тема 2. Місія, основні принципи та норми етики державного службовця	2	4				9
	2					
Тема 3. Особистість державного службовця : професійно-етичні аспекти	2	4				9
	2					
Тема 4. Етичні засади взаємовідносин державних службовців і громадян	2	4				9
	2					
Тема 5. Конфлікти інтересів на державній службі : етичні аспекти	2	4				9
Тема 5. Конфлікти інтересів на державній службі : етичні аспекти	2					
Тема 6. Взаємовідносини у колективі державних управлінців	2	4				9
	2					
Тема 7. Діловий та службовий етикет у державному управлінні	2	4				3
	2					
Тема 8. Інституційні механізми підтримки етики державного службовця	2	—	20	20	42	
Разом по темам	32	28	x	x	x	60
Глосарій	x	x	20	x	x	20
Презентація	x	x	x	10	x	10
Всього	24	36	20	10	10	100

Ведення конспекту лекцій

Кількість балів	Критерії оцінювання
0	завдання не виконано (незалежно від присутності чи відсутності на лекції здобувач вищої освіти не конспектував лекційні матеріали)
1	здобувач вищої освіти не повністю підготував конспект лекції (менше 50 %); за змістом конспект позбавлений логічності та послідовності викладу матеріалу або конспект носить уривчастий характер; роботу оформлено не належним чином або виконано та подано на перевірку несвоєчасно
1,5	здобувачем вищої освіти виклав матеріал лекції логічно та послідовно; конспект виконано та оформлено охайно, естетично; конспект лекцій систематично та своєчасно було подано на перевірку. Але окремі питання лекцій розкрито поверхнево; конспект в цілому позбавлений особистих висновків здобувача.
2	здобувачем вищої освіти виклав матеріал лекції логічно та послідовно; конспект виконано та оформлено охайно, естетично; у конспекті відображено власні питання, зауваження, міркування, висновки здобувача; конспект лекцій систематично та своєчасно було подано на перевірку

Виконання завдань на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
0	завдання не виконано
1	здобувач вищої освіти не виявляє знань при виконанні більшої частини завдань; викладає матеріал не повно, поверхнево і непереконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у письмовому або мовленнєвому оформленні відповіді (недостатнє володіння термінологією)
1,5	здобувач вищої освіти не виявляє знань при виконанні більшої частини завдань; викладає матеріал не повно, поверхнево і непереконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у письмовому або мовленнєвому оформленні відповіді (недостатнє володіння термінологією); допускається суттєвих помилок або ним виконано, хоча і правильно, менше 50 % завдань
2	здобувач вищої освіти демонструє знання і розуміння основних положень теми, але викладає матеріал не досить повно, обґрунтовуючи свої висновки, користується лише матеріалами лекції або підручника
3	здобувач вищої освіти ґрунтовно і в повному обсязі виконує всі види завдань на практичних заняттях, демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі
4	здобувач вищої освіти ґрунтовно і в повному обсязі виконує всі види завдань на практичних заняттях, демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; посилається на факти та матеріали, які знайдено та опрацьовано самостійно, додатково до рекомендованих джерел; аргументовано обґрунтовує свою думку

Підготовка презентації

Кількість балів	Критерії оцінювання
<i>Підготовка презентації – 10 балів</i>	
0	Презентацію не підготовлено
1-4	Презентацію підготовлено лише частково (зібрано матеріали; написана лише незначна частину тексту); думки непослідовні, нелогічні; за темою та змістом не відповідає вимогам
5-9	Презентацію, проте матеріал не систематизований, не достатній за обсягом і змістом.
10-13	Презентацію підготовлено, проте матеріал за обсягом і змістом відповідає вимогам лише частково, але відсутній самостійний аналіз; переважають думки, запозичені з підручників та інших рекомендованих джерел, здобувач вищої освіти не використовує самостійно підібрані матеріали, не може обґрунтувати власну позицію.
14-17	Презентацію підготовлено, матеріал за обсягом відповідає вимогам, а за змістом – лише частково; матеріал в основному висвітлено, самостійний аналіз продемонстровано, здобувач частково вміє обґрунтувати власну позицію.
18-20	Презентацію підготовлено згідно вимог (обсяг і зміст відповідають повною мірою); в поданому матеріалі продемонстровано самостійний аналіз; здобувач вищої освіти показує самостійність міркувань, вміє обґрунтувати власну точку зору; оформлення есе чи повідомлення охайне, естетичне.
<i>Загальна кількість балів за формою контролю – 20</i>	

Написання глосарію та його захист

Кількість балів	Критерії оцінювання
<i>Написання есе чи повідомлення - 10 балів</i>	
0	глосарій не підготовлено
1-4	глосарій підготовлено лише частково (зібрано матеріали; написано лише частину тексту); глосарій за темою та змістом не відповідає вимогам
5-9	глосарій підготовлено, але матеріал не систематизований, не достатній за обсягом і змістом
10-13	глосарій підготовлено, але матеріал за обсягом і змістом відповідає вимогам лише частково (наприклад, відсутні вступ та висновки); розділи матеріалу в основному висвітлено, але відсутній самостійний аналіз; переважають терміни з підручників та інших рекомендованих джерел, здобувач вищої освіти не використовує самостійно підібрані матеріали, не може захистити глосарій
14-17	глосарій підготовлено, матеріал за обсягом відповідає вимогам, а за змістом – лише частково; матеріал в основному висвітлено, самостійний аналіз продемонстровано; здобувач вищої освіти використовує самостійно підібрані терміни, може їх захистити, проте їх частка не перевищує половини від опрацьованого матеріалу
18-20	глосарій підготовлено згідно вимог (обсяг і зміст відповідають повною мірою); в поданому матеріалі продемонстровано самостійний аналіз; здобувач вищої освіти використовує самостійно підібрані терміни; захищає їх; оформлення реферату охайне, естетичне.
<i>Загальна кількість балів за формою контролю – 20</i>	